

[Lange.]

paa den anden Side, er Forskellen i Folkettinget mellem Regeringspartierne og Venstre og Konservative 22 Mandater. Men selvfølgelig kan, som Forholdet er for Tiden, ogsaa under et Tokammersystem Flertallet være det samme i begge Ting. Et Tokammersystem kræver ikke, at der skal være forskellige Flertal i de to Ting; det medfører, at der kan være forskelligt Flertal i de to Ting. Derfor er det, der er Tilfældet i Øjeblikket, noget andet end det, der vil ske under den nye Forfatning: at Flertallet altid bliver det samme, blot saaledes at Rigs-tinget ved den Maade, Mandaterne fordeles paa, vil give det store Parti, altsaa Socialdemokratiet, en ekstra Fordel og derved yderligere styrke det rene Flertalsstyre.

Det blev hævdet allerede i forrige Samling, at Grundlovssagen var rigsdagsmæssigt afgjort. Dette kunde ikke være rigtigt, thi vor Forfatning kræver Udskrivning af Valg og Genvedtagelse af Forslaget, for at der kan gennemføres en Grundlovsændring. Og saa maatte det være Meningen, at Valget særlig eller rettere ene skulde dreje sig om Grundlovsforslaget, hvad man næppe kan sige det kom til. Men jeg erkender naturligvis, at saaledes som Valget faldt ud, vil man ikke kunne være i Tvivl om, at, om ikke formelt, da der her skal foretages tre Behandlinger af Forslaget, saa reelt er Grundlovssagen rigsdagsmæssigt afgjort. Der kan ingen Ændring foretages i det foreliggende Forslag, og der vil ikke være Mulighed for en Forhandling som den, vi i forrige Samling tilbød at gaa ind i. Der kan heller ikke være Tvivl om, at Forslaget har Flertal for sig i denne Sal, og at Sagens videre Skæbne derfor nu ene er afhængig af den Folkeafstemning, som skal finde Sted den 23. Maj. Vi, som, naar vi skulde være vor dybeste Overbevisning tro, ikke har været i Stand til at medvirke til Gennemførelse af det foreliggende Forslag, er derfor ogsaa med til at indanke Sagen for den Vælgerdom, der bliver den endeligt afgørende.

Vi vil naturligvis loyalt bøje os for denne Afgørelse, men vi tror ikke, at der staar et Folkekrav, endside et stærkt Folkekrav, bag Ønsket om denne nye Grundlov. Det er muligt, at der kan opagiteres en Stemning, der kan skaffe det nødvendige Stemmetal for Forslaget, men denne Agitation bør føres paa en Maade og ved Midler, der ikke vildfører Vælgerne, paa en Maade, der er denne store og for vort Land saa livsvigtige Sag værdig. Det er blevet krævet, at den højtærede Statsminister skulde sætte

sin Stilling ind paa Sagens Gennemførelse. Dette vilde efter min Mening være i Strid med Ideen i Folkeafstemningsprincippet. Denne Idé bygger netop paa, at Folket, uafhængigt af partipolitiske og personlige Sympatier, skal tage Stilling til den enkelte Sag. Denne Idé bygger paa, at man kan stemme anderledes end efter den almindelige Opfattelse i en saadan bestemt Sag uden at skille sig ud fra det Parti, man i alle andre Sager er enig med. Og denne Idé kræver, at man kan stemme anderledes end den Rigsdagsmand, som man ellers har Tillid til. Hvis man ved Gennemførelsen af en ny Grundlov, hvori man knæsætter Folkeafstemningsprincippet — ganske vist paa en meget utilfredsstillende Maade —, vilde gøre Folkeafstemning til en Tillidstilken- degivelse over for Landets Statsminister og trænge den Sag, som skal afgøres, i Baggrunden, vilde man have forfusket dette Princip, som man venter sig saa meget af.

Jeg begyndte mine Bemærkninger med at udtale, at mine Meningsfæller og jeg ikke har ændret vort Syn paa det foreliggende Forslag. Vi har derfor ikke ment det rimeligt at gaa ind paa Forslagets Enkeltheder, men kan i et og alt henvise til de Udtalelser, jeg fremsatte ved de tre Behandlinger, Forslaget fik i forrige Rigsdagssamling. Folkeafstemningen skal nu afgøre, om Folket ønsker: Valgretsalders Nedsættelse saa vel til Rigsdagsvalg som til kommunale Valg, Afskaffelse af et virkeligt Tokammersystem og Indførelse af den efter min Mening uheldige Rigtingsordning med Fjernelse af alle Garantier for en vis Lokalrepræsentation, Indførelse af Folkeafstemning som et nyt Led i Forfatningen, men efter Regler, der næsten vil umuliggøre dens Anvendelse, og endelig utilfredsstillende Ekspropriationsbestemmelser som Værn for den private Ejendomsret. Afgørelsen ligger nu helt hos Vælgerne, der skal tage Ansvar den 23. Maj ved Folkeafstemningen.

Mine Meningsfæller og jeg er efter de mest alvorlige og dybtgaaende Overvejelser kommet til den Overbevisning, at den foreslaede Nyordning er meget ringere end den gældende Grundlov, og vi mener, at de alvorlige udenrigspolitiske Forhold burde have udelukket, at man nu gennemførte en ny Grundlov imod en stor Del af den danske Befolknings Ønske og i bedste Fald med et knebent Stemmeftal. Vi har derfor ikke turdet tage noget Medansvar for Gennemførelsen af det foreliggende Forslag til en ny Grundlov for Danmarks Rige.